Suvi Nipuli

11.10.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntönne HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

THL:n lausunto valtion talousarvioksi teemasta Turvakodit

Suomi on ratifioinut Istanbulin sopimuksen (valtiosopimus 53/2015), joka edellyttää Suomea toteuttamaan tarvittavat toimet, jotta helposti saavutettavia turvakoteja on riittävissä määrin. Turvakotitoiminta edellyttää resurssien pitkäjänteistä suunnittelua, johon myös Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova GREVIO asiantuntijaryhmä kiinnitti huomiota Suomen raportissaan. Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014, myöhemmin turvakotilaki) tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähisuhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla.

Turvakodit tarjoavat asiakkaillensa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista ja psykososiaalista tukea, neuvontaa sekä ohjausta. Turvakotipalvelujen koordinointi-, ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluvat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL:lle). Turvakotipalvelujen rahoitus riippuu vuosittain eduskunnan talousarviossa myönnettävästä määrärahasta. Turvakotilain perusteella THL valitsee avoimen haun kautta tarpeellisen määrän turvakotipalvelun tuottajia siten, että eri puolilla maata olisi saatavilla riittävästi turvakotipalveluja. Osoitettu rahoitus asettaa kuitenkin reunaehdot valinnoille ja täten turvakotien ja niiden perhepaikkojen lukumäärälle.

Istanbulin sopimuksen ja turvakotilain myötä turvakotiverkostoa on systemaattisesti kehitetty ja palvelun kattavuutta ja kapasiteettia on saatu merkittävästi kasvatettua viime vuosien aikana. Turvakotipalvelujen rahoitusta ja sen myötä turvakotipaikkoja on lisätty vuosittain, jotta Suomi täyttäisi kansalliset ja kansainväliset velvoitteet lähisuhdeväkivaltaa kokeiden aikuisten ja lasten auttamiseksi. Tätä kehitystä tulee edelleen tukea, sillä turvakotien ja niiden perhepaikkojen määrä on edelleen liian alhainen, eikä palvelu ole vielä jokaisen sitä tarvitsevan saatavilla riittävän helposti asuinpaikasta riippumatta.

Turvakotiverkostoa tulee edelleen vahvistaa alueilla, joilta palvelut puuttuvat kokonaan sekä alueilla, joissa palvelua ei ole tarpeeseen ja asukasmäärään suhteutettuna riittävän hyvin saatavilla. Suomessa on yhä alueita, joilla maantieteellinen etäisyys lähimpään turvakotiin on liian pitkä. Tällaisia katvealueita on tällä hetkellä etenkin Lapissa. Turvakotilaki mahdollistaa asiakkaalle sen, että hän voi mennä mihin tahansa turvakotiverkoston turvakodeista. Ihmisten tilanteet, liittyen esimerkiksi lasten kouluun, ovat usein kuitenkin sellaisia, ettei ole kohtuullista edellyttää siirtymistä turvakotiin satojen kilometrien päähän kodista. Turvakotiverkoston maantieteellistä kattavuutta tulee siksi kasvattaa.

THL:n vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan todellinen turvakotien perhepaikkojen tarve asettuu nykyisen 211 perhepaikan asemesta 262–367 perhepaikan välille, jolloin turvakotipalveluiden vuosittaisen rahoituksen tulisi olla 26,2M€–36,7 M€. Turvakotitoiminnan rahoitukseen vuodelle 2022 ehdotetaan 24,55 milj. euroa, mikä on miljoona euroa vähemmän kuin vuonna 2021 käytössä ollut rahoitus. THL arvioi, että vuonna 2022 turvakotipalvelujen menot

tulevat olemaan 25,7 miljoonaa euroa. Siirtomäärärahan turvin nykyistä turvakotiverkostoa voidaan ylläpitää myös vuonna 2022, vaikka arvioidut menot ovat kehyksessä myönnettyä rahoitusta (24,55 miljoonaa euroa) suuremmat.

Rahoituksen väheneminen ensi vuonna aiheuttaa sen, että vuonna 2022 uusille turvakodeille tai olemassa olevien turvakotien uusille etäyksiköille ei voida avata rahoitushakua. Näin ollen turvakotipaikkojen määrä jää Suomessa edelleen alle arvioidun tarpeen.

Laadukkaiden ja saavutettavien turvakotipalveluiden tuottaminen edellyttää tulevina vuosina turvakoteihin lisäpaikkoja sekä usean turvakodin kohdalla myös muutoksia ja lisäkustannuksia tilojen suhteen (esim. Kuopio, Kajaani, pääkaupunkiseudun turvakodit Haaga ja Toukola). On siis tärkeää, että rahoitusta edelleen nostetaan asteittain, kunnes helposti saavutettavia, laadukkaita turvakoteja on riittävissä määrin Suomessa. **Pyydämme siis huomioimaan, että tulevina vuosina 24,6 miljoonaa euroa ei riitä nykyisen tai sitä laajemman, valtakunnallisesti riittävän kattavan, laadukkaan ja riittävästi perhepaikkoja sisältävän turvakotiverkoston ylläpitämiseksi. Tämä on tärkeä huomioida tulevista kehyksistä päätettäessä.**

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Anneli Pouta